

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VANDENS ĮSTATYMO NR. VIII-474 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos vandens įstatymo Nr. VIII-474 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Projektas) parengtas atsižvelgiant į piliečių ir kontroliuojančių institucijų keliamas problemas, susijusias su galiojančio Lietuvos Respublikos vandens įstatymo Nr. VIII-474 (toliau – Įstatymas) nuostatų praktiniu įgyvendinimu ir (arba) nepakankamu reglamentavimu. Įstatyme yra šiuo metu pasenusių, neaktualių reikalavimų, sudarančių kliūtis tinkamai vykdyti vandens ir vandens telkinių naudojimą ir apsaugą, kai kurie reikalavimai nenustatyti arba nepakankamai nustatyti įstatymo lygmenyje.

Projekto tikslas – tobulinti vandens ir vandens telkinių naudojimo ir apsaugos teisinį reglamentavimą, siekiant užtikrinti gerą paviršinių ir požeminių vandens telkinių būklę ir ją išsaugoti, užtikrinti darnų vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimą.

Įstatymo projekto uždaviniais siekiama nustatyti paviršinių vandens telkinių tvarkymo, dirbtinių nepratekamų paviršinių vandens telkinių įrengimo ir naudojimo, upių ir ežerų reguliavimo, važiavimo transporto priemonėmis paviršinių vandens telkinių ledu ir dugnu reikalavimus, vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimo leidimų kriterijus, vandens išgavimo ir nuotekų išleidimo apskaitos ir duomenų teikimo reikalavimus, tobulinti teisinį reglamentavimą nuosavybės teisės į paviršinius vandens telkinius ir vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimo valdymo srityse. Projektu taip pat siekiama, atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo teismo 2015 m. liepos 1 d. sprendimą byloje Nr. C 461/13 dėl Bendrosios vandens politikos direktyvos 2000/60/EB įgyvendinimo, užtikrinti, kad leidimai vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimui nebūtų išduodami, jei toks naudojimas trukdo pasiekti vandens saugos tikslus ar blogina vandens telkinių būklę.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Projektą parengė Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos departamento (direktorius Vitalijus Auglys, tel. 8 706 63651, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) Vandenių ir žemės gelmių išteklių skyriaus vedėjas Arūnas Čepelė, tel. 8 706 63509, el. p. arunas.cepele@am.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Nuosavybės teisė į paviršinius vandens telkinius. Įstatyme nustatyta, kad valstybei išimtinė nuosavybės teise priklauso požeminiai vandens telkiniai ir valstybinės reikšmės paviršiniai vandens telkiniai. Nustatyti 9 kriterijai, kuriais vadovaujantis paviršiniai vandens telkiniai priskiriami valstybinės reikšmės paviršiniams vandens telkiniams ir negali tapti privačios nuosavybės objektais. Tokie paviršiniai vandens telkiniai įrašomi į Valstybinės reikšmės paviršinių vandens telkinių sąrašą, kurį tvirtina Vyriausybė. Teismai, kuriuose buvo sprendžiamas paviršinių vandens telkinių privatizavimo teisėtumas (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014-12-29 nutartis administracinėje byloje Nr. A146-1353/2014), nustatė, kad privatizuojant vandens telkinius turi būti vadovujamasi įstatyme nustatytais kriterijais nepriklausomai nuo to, ar konkretus paviršinis vandens telkinys yra įrašytas ar neįrašytas į Valstybinės reikšmės paviršinių vandens telkinių sąrašą.

Paviršinių vandens telkinių tvarkymas. Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimai nustatyti aplinkos ministro įsakymu. Įstatyminių nuostatų, reglamentuojančios esminius tokios veiklos vykdymo reikalavimus, nėra.

Plaukiojimo priemonių naudojimas. Įstatymu aplinkos ministrui suteikiami įgaliojimai nustatyti aplinkosaugos sąlygas plaukioti vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikro tipo plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašą. Atitinkami reikalavimai nustatyti LR aplinkos ministro įsakymais. Įstatymų lygmenyje

nepakankamai apibrėžtas plūduriuojančių priemonių įrengimas ir naudojimas.

Važiavimas transporto priemonėmis paviršinių vandens telkinių ledu ir dugnu. Už neteisėtą važiavimą vandens telkinių ledu motorinėmis transporto priemonėmis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse yra numatyta atsakomybė, tačiau tokios veiklos teisės aktai nereglamentuoja ir neaišku, kas yra neteisėtas važiavimas vandens telkinių ledu. Važiavimas vandens telkinių dugnu nereglamentuojamas ir atsakomybė už tokią neteisėtą veiklą nenustatyta.

Upių ir ežerų reguliavimas. Upių ir ežerų reguliavimą draustiniuose ir valstybiniuose parkuose reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (9 ir 13 straipsniai). Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintos Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (toliau – Sąlygos) draudžia reguliuoti natūralias upes ir keisti jų vagas bei ežerų natūralų vandens lygį. Sąlygos nustato, kad dirbtinių vandens telkinių lygis gali būti reguliuojamas, upės tvenkiamos, vykdomi jų vagų valymo ir krantų tvirtinimo darbai tik turint Aplinkos ministerijos leidimą. Įstatyminių nuostatų, suteikiančių įgaliojimus LR aplinkos ministrui tvirtinti Sąlygose numatytų leidimų išdavimo tvarką, nėra ir abejotina, kad tokie leidimai reikalingi. Nėra įstatyminių nuostatų, užtikrinančių ES direktyvos 2000/60/EB reikalavimo, kad upių ir ežerų reguliavimas būtų leistinas tik esant ypatingiems visuomenės (valstybės) poreikiams, įgyvendinimą.

Dirbtinių nepratekamų paviršinių vandens telkinių ir tvenkinių įrengimas ir naudojimas. Įstatymu aplinkos ministrui suteikiami įgaliojimai nustatyti tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo ir priežiūros tvarką. Tačiau Įstatymas ir jį įgyvendinantys aplinkos ministro patvirtinti reikalavimai nereglamentuoja tvenkinių įrengimo ir jų panaikinimo. Galiojantys teisės aktai neužtikrina, kad būtų draudžiama naudoti didelę žalą žuvų ištekliais darančias hidroturbinas ir vandens siurblius. Dirbtinių nepratekamų paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimai nustatyti aplinkos ministro įsakymu. Įstatyminių nuostatų, reglamentuojančių esminius tokios veiklos vykdymo reikalavimus, nėra.

Apskaita ir duomenų teikimas. Įstatyme nustatyta, kad vandens naudotojai privalo vykdyti naudojamo vandens, išleidžiamų nuotekų ir teršalų bei praleidžiamo per hidrotechnikos įrenginius vandens apskaitą ir teikti duomenis aplinkos ministro nustatyta tvarka. Įstatyminiu lygmeniu apskaitos ir duomenų teikimo tvarka detaliau nereglamentuojama.

Vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimo leidimai. Įstatymas nustato, kad leidimai reikalingi vandeniu išgauti, nuotekoms išleisti, žvejoti. Nors detalius reikalavimus tokių leidimų išdavimui nustato kiti įstatymai ir juos įgyvendinantys teisės aktai, tačiau Įstatyme tai nenurodyta ir leidimų išdavimo reikalavimai nenustatyti. Įstatymai nenustato ES direktyvą 2000/60/EB įgyvendinančio reikalavimo, kad leidimas vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimui neišduodamas, jei šis naudojimas trukdo pasiekti vandensaugos tikslus ar blogina vandens telkinio būklę.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Nuosavybės teisė į paviršinius vandens telkinius. Aplinkos ministerija ir kitos valstybės valdymo institucijos nuolat gauna nusiskundimų, kad privatizavus paviršinius vandens telkinius pažeidžiami kitų asmenų teisėti interesai, kaip, pvz., vietiniams gyventojams draudžiama maudytis, žvejoti ar net prieiti prie vandens telkinio. Privatių paviršinių vandens telkinių savininkai daugeliu atveju negali užtikrinti geros vandens telkinių būklės ir tinkamos aplinkos apsaugos. Projektu siūloma pakeisti Įstatymo 4 straipsnį ir nustatyti, kad visi ežerai, upės ir jose įrengti tvenkiniai, taip pat rekreacijai svarbūs bei saugomose teritorijose valstybinėje žemėje esantys dirbtiniai vandens telkiniai priskiriami valstybinės reikšmės vidaus vandenims, išskyrus paviršinius vandens telkinius, kurie teisės aktų nustatyta tvarka yra įgyti privačiomis nuosavybėmis iki 2020 m. sausio 1 d. Pereinamasis laikotarpis siūlomas siekiant nepažeisti asmenų teisėtų lūkesčių ir užbaigti paviršinių vandens telkinių gražinimą įgyvendinant Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą. Siūloma nustatyti, kad parduodant privačius paviršinius

vandens telkinius, pirmumą juos pirkti tomis pačiomis sąlygomis pardavėjo ir pirkėjo sutarta kaina turi valstybė, atsisakyti nuostatų, reglamentuojančių valstybinės reikšmės paviršinių vandens telkinių sąrašo sudarymą ir nuostatų, reglamentuojančių, kada paviršiniai vandens telkiniai gali būti privačios nuosavybės teisės objektai.

Paviršinių vandens telkinių tvarkymas. Projekto 11 straipsnyje siūloma suteikti įgaliojimus aplinkos ministrui nustatyti aplinkosauginius paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimus, apibrėžiant esmines tokių reikalavimų nuostatas įstatymo lygmenyje. Atsižvelgiant į tai, kad paviršinių vandens telkinių tvarkymo didesnės apimties projektų rengimas susijęs su biologiniais, inžineriniais, cheminiais ir kitais tyrimais ir tyrimų duomenų interpretavimu, o jų vykdymas gali įtakoti paviršinių vandens telkinių ekosistemas ir, esant netinkama projektavimui, pabloginti paviršinių vandens telkinių būklę, siūloma nustatyti atitinkamus kvalifikacinius reikalavimus asmenims, rengiantiems paviršinių vandens telkinių tvarkymo projektus.

Plaukiojimo priemonių naudojimas. Projektu siūloma keisti Įstatymo 13 straipsnį (pasikeitus straipsnių numeracijai, Projekto 12 straipsnis) paliekant įgaliojimus aplinkos ministrui nustatyti aplinkosaugos sąlygas plaukioti vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikro tipo plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašą. Siekiant užtikrinti, kad vandens telkiniai būtų apsaugoti nuo neigiamo plūduriuojančių priemonių poveikio vandens telkiniams, siūloma nustatyti, kad tokių priemonių statymas (švartavimas) būtų nustatomas teritorijų planavimo dokumentuose ir aplinkos ministrui būtų suteikti įgaliojimai nustatyti aplinkosauginius reikalavimus plūduriuojančių priemonių įrengimui ir naudojimui, jų pastatymui ir (arba) švartavimui. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse nustatyta atsakomybė už žmonių saugaus elgesio vandenyje ir ant jų ledo taisyklių pažeidimus, tačiau įstatymai nesuteikia įgaliojimų institucijoms rengti tokias taisykles. Projekte siūloma tokius įgaliojimus suteikti savivaldybėms.

Važiavimas transporto priemonėmis paviršinių vandens telkinių ledu ir dugnu. Už neteisėtą važiavimą vandens telkinių ledu motorinėmis transporto priemonėmis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 282 straipsnyje numatyta atsakomybė – įspėjimas arba pinigine bausme nuo dvidešimt iki vieno šimto keturiasdešimt eurų. ANK 589 straipsnyje numatyta, kad 282 straipsnyje nurodytus pažeidimus nagrinėja aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančios pareigūnai, tačiau jie negali tinkamai užtikrinti neteisėto važiavimo motorinėmis transporto priemonėmis vandens telkinių ledu kontrolės, nes tokios veiklos draudimo teisės aktai nenustato ir neaišku, kas yra neteisėtas važiavimas vandens telkinių ledu. Todėl siūloma Projekto 12 straipsnio 5 dalyje reglamentuoti neteisėtą važinėjamą vandens telkinių ledu motorinėmis transporto priemonėmis. Važinėjimas vandens telkinių dugnu teisės aktais neregamentuojamas, nors tokia veikla sukelia daug problemų ir daro neigiamą poveikį aplinkai. Todėl Projekto 6 dalyje siūloma reglamentuoti neteisėtą važinėjamą vandens telkinių dugnu.

Upių ir ežerų reguliavimas. Projektu (14 straipsnis) siūloma nustatyti veiklas, kurias vykdančioms leidžiama reguliuoti (tvenkti (patvenkti) ir kitais būdais keisti vandens lygį, gylį ir (arba) krantų liniją,) upes ir ežerus. Siūloma Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai suteikti įgaliojimus nustatyti kriterijus kada upių ir ežerų reguliavimo darbai ir (arba) priemonės gali būti vykdomos tik tais atvejais, kai jų vykdymas įtrauktas į upių baseinų rajono valdymo dokumentus, kuriuos tvirtina Vyriausybė. Siūloma įtvirtinti nuostatas, užtikrinančias ES direktyvos 2000/60/EB reikalavimus, kad upių ir ežerų reguliavimas būtų leistinas tik esant ypatingiems visuomenės (valstybės) poreikiams, įgyvendinimą.

Dirbtinių nepratekamų vandens telkinių ir tvenkinių įrengimas ir naudojimas. Projekto 15 straipsnyje siūloma suteikti įgaliojimus aplinkos ministrui nustatyti tvenkinių įrengimo, ežerų patvenkimo ir tokių paviršinių vandens telkinių naudojimo ir priežiūros reikalavimus, apibrėžiant esmines tokių reikalavimų nuostatas įstatymo lygmenyje, ir sunykusių ir (arba) panaikintų tvenkinių pripažinimo ne paviršiniais vandens telkiniais tvarką. Taip pat siūloma įstatyminiu lygiu uždrausti naudoti polderių siurblinėse žuvis žalojančius greitaeigius (slėginius) vandens siurblius ir

hidroelektrinėse, įrengtose užtvėnkus upes ir (arba) patvenkus ežerus, Francis tipo hidroturbinas, išskyrus atvejus, jeigu tokiose hidroelektrinėse įrengtos efektyvios žuvų pralaidos ir žuvų apsaugos priemonės.

Greitaeigėse siurblinėse žuvys su srove giliai esančiame kanale gali netrikdomai keliauti link greitaeigio sraigto, kur po to žūsta. Vertinant žuvų patekimą į lėtai eigos sraigto siurbines pabrėžiama, kad dėl jų darbo pobūdžio (keliamas triukšmas, vandens paėmimo lygis ir kt.), suaugusios žuvys retai patenka į siurblius, kur galėtų būti žalojamos ar žūti.

Francis tipo hidroturbinų naudojimo draudimu (apribojimu) siekiama mažinti žuvų mirtingumą. Šio tipo turbinų konstrukcija pasižymi dideliu skaičiumi menčių, mažais tarpais tarp jų, o veikimas pasižymi dideliu apsisukimų skaičiumi, todėl šio tipo turbinose žuvų mirtingumas ypatingai aukštas. Be to, Francis tipo hidroturbino pasižymi tokiais veiksniais kaip staigūs ir ekstremalūs slėgio pokyčiai, kavitacija (garų burbuliukų susidarymas ir staigus sprogoimas), turbulencija ir kt., t.y. veiksniai dėl kurių žuvims beveik neišlieka galimybių išgyventi, jeigu jos patenka į Francis tipo hidroturbinų veikimo zoną. Tą patvirtina įvairiose šalyse atlikti eksperimentai (JAV, Kanadoje, Švedijoje, Olandijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje (Bell, 1981; Monten, 1985; Eicher, 1987; Larinier & Dartiguelongue, 1989; EPRI, 1992)). Aplinkos apsaugos agentūros užsakymu 2010 m. parengtos galimybių studijos „Aplinkosauginių rekomendacijų hidroelektrinių neigiamam poveikiui sumažinti parengimas“ (rengėjai: Lietuvos žemės ūkio universiteto Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakultetas, Lietuvos energetikos instituto Hidrologijos laboratorija, Vandens ūkio institutas ir Vilniaus universiteto Ekologijos institutas) ataskaitos išvados taip pat nurodoma, kad daugiausia žuvų sužaloja Francis tipo hidroturbino. Daug metų šalyje investuojama į retų ir nykstančių žuvų išteklių atkūrimą bei palaikymą jas įveisiant į Lietuvos vidaus vandenį ir taikant papildomas išteklių apsaugos priemones. Pasroviui migruojančių žuvų mirtingumo sumažinimas sudarytų sąlygas natūraliai didėti šių žuvų reprodukcijos efektyvumui bei ištekliams. Žuvis (rūšinė sudėtis, gausumas, amžiaus struktūra ir kiti rodikliai) yra vienas pagrindinių upių ekologinės būklės indikatorių, pagal kurių vertes nustatoma, ar paviršinis vandens telkinys atitinka pagal ES ir nacionalinius reikalavimus keliamus geros vandens telkinių būklės pasiekimo tikslus. Žuvitakių įrengimas, sudarantis galimybę žuvims migruoti per kliūtį, dažnai yra nepakankama sąlyga siekiant pagerinti ar užtikrinti gerą vandens telkinio būklę. Francis tipo hidroturbinų draudimas (apribojimas) būtų papildoma HE daromo neigiamo poveikio vandens ekosistemoms sumažinimo priemonė, užtikrinanti didesnę praeivių bei pusiau praeivių žuvų natūralios reprodukcijos efektyvumą. Tai leistų greičiau pasiekti gerą žuvų bendrijų būklę, o tuo pačiu – gerą paviršinių vandens telkinių būklę.

Projekto 16 straipsnyje siūloma suteikti įgaliojimus aplinkos ministrui ir žemės ūkio ministrui nustatyti aplinkosauginius ir melioracijos sistemų apsaugos reikalavimus dirbtinių nepratekamų vandens telkinių įrengimui ir naudojimui, apibūdiant esmines tokių reikalavimų nuostatas įstatymo lygmenyje.

Apskaita ir duomenų teikimas. Projektu (25 straipsnis) siūloma nustatyti ūkio subjektus, kuriems privaloma vykdyti išgaunamo (naudojamo) vandens ir nuotekų išleidimo apskaitą ir teikti ataskaitas, atsižvelgiant į nustatytus išgaunamo (naudojamo) vandens ir išleidžiamų nuotekų kiekio kriterijus. Nekeičiami šiuo metu galiojantys apskaitos ir duomenų teikimo reikalavimai. Aplinkos ministrui paliekami įgaliojimai nustatyti tokios apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarką.

Vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimo leidimai. Projektu (8 straipsnis) siūloma konkrečiai įvardinti įstatymus (LR aplinkos apsaugos įstatymas, LR žemės gelmių įstatymas, LR žuvininkystės įstatymas, LR mėgėjų žvejybos įstatymas), kurių nustatytais atvejais vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimas galimas tik turint teisės aktų nustatyta tvarka išduotus leidimus. Įgyvendinat ES direktyvą 2000/60/EB, siūloma nustatyti, kad leidimas vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimui neišduodamas, jei šis naudojimas trukdo pasiekti vandens apsaugos tikslus ar blogina vandens telkinio būklę. Šios nuostatos įgyvendinimui minėtų įstatymų keisti nereikia, nes juose nustatyti pakankami reikalavimai, užtikrinantys minėtos nuostatos įgyvendinimą. Projektu

taip pat siūloma nustatyti konkrečius kriterijus, kada reikalingas leidimas išgauti vandenį iš paviršinių vandens telkinių (9 straipsnis) ir išleisti nuotekas (18 straipsnis). Šie reikalavimai nekeičiami ir perkelti iš atitinkamų aplinkos ministro įsakymais nustatytų teisės aktų.

Taip pat siūloma uždrausti išleisti nuotekas tiesiai į ežerus ir į juos įtekančias upes mažesniu kaip 500 m atstumu iki ežero (18 straipsnio 4 d.). Ežeruose vandens maišymasis, apykaita ir natūralūs apsivalymo nuo teršalų procesai vyksta itin lėtai, todėl net ir pagal galiojančius reikalavimus išvalytų nuotekų išleidimas į ežerus daro pastebimą neigiamą poveikį, net vizualiai pastebimą aplink nuotekų išleistuvą (pakitusi vandens spalva, vandens žydėjimas, vešli vandens augmenija ir kt.). Į upes išleidžiamos nuotekos daro mažiausią neigiamą poveikį, nes tekančiame vandenyje teršalai prasiskiedžia, o dėl upės tėkmės, geresnio vandens prisotinimo deguonimi natūralūs apsivalymo procesai vyksta greičiau. Remiantis užsienio mokslinių tyrimų duomenimis buvo parinktas Lietuvos sąlygomis optimalus 500 metrų atstumas, per kurį minėti procesai įvyksta pakankama apimtimi, todėl poveikis ežerams būtų ženkliai sumažintas. Projektu siūloma nustatyti, kad iš Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus arba Taršos leidimus turinčių įrenginių nuotekų išleidimas į ežerus arba išleidimas į upes arčiau kaip 500 metrų nuo įtekėjimo į ežerus būtų nutrauktas nuo 2025 m. sausio 1 d., o iš įrenginių, kuriems minėti leidimai neišduodami (mažo našumo, individualūs nuotekų valymo įrenginiai) toks nuotekų išleidimas būtų nutrauktas nuo 2030 m. sausio 1 d. Įrenginiai, kuriems reikalingi atitinkami leidimai, išleidžia didesnius kiekius nuotekų ir teršalų, daro didesnį neigiamą poveikį vandens telkiniams, todėl jiems siūloma nustatyti ankstesnį terminą pakeisti nuotekų išleidimo vietą. Įrenginių, kuriems leidimas nereikalingas, daromas neigiamas poveikis yra mažesnis, be to jų yra žymiai daugiau, todėl siūlomas terminas yra 2030 m. sausio 1 d. Šis terminas pasirinktas, nes vykdant Vandenių srities plėtros 2017–2023 metų programos įgyvendinimo veiksmų plano, patvirtinto 2017 m. gegužės 5 d. Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. D1-375/3D-312, 15.6. punkte patvirtintą priemonę „pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymą Nr. D1-236 „Dėl nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“, nustatant reikalavimą visiems nuotekų valymo įrenginiams, taip pat ir individualiems ir grupiniams, šalinti azotą ir fosforą“, yra parengtas ir Europos Komisijai ir Pasaulio prekybos organizacijos sekretariatui notifikuoti teikiamas minėto reglamento pakeitimo projektas, kurio įsigaliojimo data taip pat yra 2030 m. sausio 1 d. Iki šios datos turės būti įgyvendintos priemonės azoto ir fosforo valymui ir Projektu siūlomų nuostatų įgyvendinimui.

Vandens telkinių valdymas. Įvertinus Bendrosios vandens politikos direktyvos įgyvendinimo patirtį ir į Upių baseinų planų rengimo ir atnaujinimo praktinius aspektus, nuspręsta atsisakyti dalies upių baseinų rajonų valdymo planų ir priemonių programų rengimą reglamentuojančių nuostatų. Projekte reglamentuojant tik esminius upių baseinų rajonų valdymo aspektus ir pavedant aplinkos ministrui nustatyti upių baseinų rajonų valdymo tvarką, planų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarką, paviršinių ir požeminių vandens telkinių būklės nustatymo metodikas, vandens telkinių tyrimų metodikas, vandensaugos tikslų nustatymo metodikas, paviršinių ir (arba) požeminių vandens telkinių vandensaugos tikslus ir paviršinių ir (arba) požeminių rizikos vandens telkinių sąrašą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma. Įstatymo projektu nekeičiamos administracinės naštos sąlygos ūkio subjektams.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Projekto priėmimas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Projektas turės įtakos hidroenergetikos verslui. Projekto 15 straipsnyje siūlomas nustatyti draudimas hidroelektrinėse naudoti Francis tipo hidroturbinas gali pareikalausiti papildomų investicijų. Pagal turimus duomenis šiuo metu yra 12 hidroelektrinių, naudojančių Francis tipo hidroturbinas, kurių pakeitimo kaštai labai skiriasi (nuo 28 tūkst. iki 3 mln. eurų) priklausomai nuo hidroelektrinės veiklos sąlygų. Siekiant sumažinti neigiamą poveikį aplinkai siūloma uždrausti įrengti naujas Francis tipo hidroturbinas, tačiau taip pat atsižvelgiama į teisėtus hidroenergetikos verslo lūkesčius ir siūloma, kad esamos tokio tipo hidroturbinos, įrengtos užtvankose ant upių, galėtų būti naudojamos iki Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme numatyto fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo galiojimo termino pabaigos (2025 m. sausio 1 d.). Francis tipo hidroturbinos galėtų būti naudojamos, jeigu būtų taikomos žuvų pralaidos ir žuvų apsaugos priemonės.

Projekto 18 straipsnio nuostata, draudžianti išleisti nuotekas į ežerus, turės įtakos 26 nuotekas išleidžiantiems įrenginiams, turintiems Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus arba Taršos leidimus. Siūloma įrenginiams, kurių nuotekos į ežerus ir į juos įtekančias upes mažesniu kaip 500 m atstumu iki ežero buvo išleidžiamos iki šio įstatymo įsigaliojimo, suteikti pereinamąjį laikotarpį iki 2025 m. sausio 1 d.

Projekto 15 straipsnyje siūloma uždrausti naudoti polderių siurblinėse žuvis žalojančius greitaeigius (slėginius) vandens siurblius. Šis reikalavimas svarbus 25 Šilutės polderiams. Projekte siūloma, kad būtų uždrausta įrengti naujus greitaeigius (slėginius) siurblius, o šiuo metu naudojami tokio tipo siurbLIAI palaipsniui būtų keičiami pasibaigus jų eksploatacijos laikotarpiui.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Nenumatoma.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Projektas atitinka Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, - kas ir kada juos turėtų priimti.

Priėmus Projektą, reikės parengti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios šiuos Įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus:

1. Pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gruodžio 29 d. nutarimą Nr. 1845 „Dėl Paviršinių vandens telkinių įrašymo į valstybinės reikšmės paviršinių vandens telkinių sąrašą ir išbraukimo iš šio sąrašo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. spalio 14 d. nutarimą Nr. 1268 „Dėl Valstybinės reikšmės paviršinių vandens telkinių sąrašo patvirtinimo“.

3. Pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimą Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“.

4. Pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 8 d. nutarimą Nr. 1144 „Dėl

ekologiniu ir kultūriniu požiūriu vertingų upių ar jų ruožų sąrašo patvirtinimo“.

5. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. balandžio 8 d. įsakymą Nr. D1-337 „Dėl vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikro tipo plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašo patvirtinimo“.

6. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 15 d. įsakymą Nr. D1-187 „Dėl aplinkosaugos sąlygų plaukioti vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis patvirtinimo“.

7. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymą Nr. 33 „Dėl tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių (LAND 2-95) patvirtinimo“.

8. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. sausio 29 d. įsakymą Nr. 33 „Dėl Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

9. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012 m. liepos 12 d. įsakymą Nr. D1-590/3D-583 „Dėl Dirbtinių nepratekamų paviršinių vandens telkinių įrengimo ir priežiūros aplinkosaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

10. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 16 d. įsakymą Nr. D1-1038 „Dėl paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

11. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. sausio 10 d. įsakymą Nr. D1-23 „Dėl Aplinkosaugos sąlygų vandens telkinių dugno valymo ir gilinimo darbams laivybos reikmėms patvirtinimo“.

12. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. birželio 2 d. įsakymą Nr. D1-302 „Dėl Paviršinių vandens telkinių naudojimo vandeniui išgauti tvarkos aprašo patvirtinimo“;

13. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymą Nr. D1-236 „Dėl Nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“.

14. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 2 d. įsakymą Nr. D1-193 „Dėl Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“.

15. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. gruodžio 28 d. įsakymą Nr. D1-1120 „Dėl Vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

16. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. liepos 14 d. įsakymą Nr. D1-367/3D-342 „Dėl Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

17. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. vasario 13 d. įsakymą Nr. D1-71 „Dėl Vandenių taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo programos patvirtinimo“.

18. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 15 d. įsakymą Nr. 457 „Dėl vandensaugos tikslų nustatymo metodikos patvirtinimo“.

19. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 25 d. įsakymą Nr. 472 „Dėl Upių baseinų rajonų apibūdinimo, žmogaus veiklos poveikio vandens telkinių būklei įvertinimo, vandens naudojimo ekonominės analizės ir duomenų apie upių baseinų rajonus rinkimo tvarkos patvirtinimo“.

20. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. kovo 23 d. įsakymą Nr. D1-172 „Dėl požeminio vandens telkinių būklės vertinimo kriterijų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

21. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymą Nr. D1-210 „Dėl paviršinių vandens telkinių būklės nustatymo metodikos“.

22. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. liepos 15 d. įsakymą Nr. D1-528 „Dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“.

23. Pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 6 d. įsakymą Nr. D1-259 „Dėl taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“.

24. Parengti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą, nustatantį upių baseinų rajonų valdymo planų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarką.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Papildomų lėšų poreikis iš valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų įstatymui įgyvendinti nenumatomas.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.
Nėra.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

„Aplinkos apsauga“, „nuotekos“, „paviršinis vanduo“, „požeminis vanduo“, „teritoriniai vandenys“, „vandens naudojimas“, „vandens tarša“, „vandens valymas“, „vandentakis“, „vanduo“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Lygiagrečiai rengiamas Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo projektas, kurio kai kurios nuostatos atitinka Projekte siūlomus įtvirtinti reikalavimus (Projekto 12 straipsnio 5 ir 6 dalys, 14 straipsnis). Atsižvelgiant į abiejų projektų svarstymo eigą, jie turėtų būti suderinti, atsisakant atitinkamų nuostatų Projekte ir paliekant jas LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme.

Aplinkos ministras
Kęstutis Navickas
2011-06-01

Teisės ir personalo departamento
direktorė
Agnė Jakstienė
2011-06-01

Vyriausioji specialistė
Danguolė Tunkevičienė
06-08